

Ölüme Bağlı Tasarrufların Yorumu

Comment of Testamentary Disposition

İsmet Mazlum*

Çankaya Üniversitesi

ÖZET Ölüme bağlı tasarrufun yorumunda, inceleme konumuzu oluşturan bu yorum ilkeleri miras hukuku bakımından özel bir öneme ve yere sahiptir. Çünkü tekrarı mümkün olmayan bir hukuki işlemin açıklığa kavuşturulması ölüme bağlı tasarrufların yorumun konusunu oluşturmaktadır. Bu önemli görev yapılırken de çok titiz davranılması gerekir. Bu bağlamda ölüme bağlı tasarrufların yorumunda yol gösterici ışık olarak yorum prensiplerinden yararlanılacaktır. İşte bu nedenle bu prensiplerin çok iyi anlaşılması ve uygulanması gerekir.

ANAHTAR KELİMELER Ölüme bağlı tasarruf, miras, mirasbırakan, mirasçı, yorum ilkeleri.

ABSTRACT Interpretation of the savings related to death, study reviews the principles that make up your position, and the place has a special importance in terms of inheritance law. Clarification of a legal process that can not be repeated because the savings related to death are the subject of the comment. Must always be very careful in making this important task. In this context, the savings due to death, the principles of interpretation of the comments will be used as a guiding light. For this reason, understanding and application of these principles must be very good.

KEYWORDS Testamentary disposition, estate, deviser, remainderman, principles of interpretation.

GİRİŞ

Ölüme bağlı tasarrufların metni her zaman istenilen açıklığı vermez. Tasarrufu yapan kimsenin kullandığı bir çok deyimlerle ne ifade ettiğinin değerlendirilmesi önemli sorunlar oluşturabilmektedir. Bu sorunların doğmasındaki en temel neden ise ölüme bağlı tasarrufun yorumlandığı sırada bu tasarrufu yapanın ölmüş ve artık kendisinin söz konusu yoruma muhtaç ifadelerle ne demek istediğinin sorulamayacak halde olmasıdır. Bununla birlikte, çoğu zaman ölüme bağlı tasarrufun yapıldığı zaman ile yorumlandığı zaman arasında çok uzun bir süre geçmektedir.

Ölüme bağlı tasarrufta yer alan kelimeler, cümleler, örnekler veya isimler ile ortaya konulan mirasbırakanın iradesi, birden fazla değişik anlamlara gelebiliyorsa veya anlamı açık değilse mirasbırakanın açık olmayan bu iradesinin anlamının belirlenmesi amacıyla ölüme bağlı tasarrufların yorumu gerekir. Yorum tasarrufta bulunan kimsenin gerçek iradesini araştırmak ve bulmak amacını güder. Bunu yaparken de Miras Hukuku'nda kabul edilmiş olan yorum prensiplerinden yararlanır.

* Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Araştırma Görevlisi.

Ölüme bağlı tasarrufun yorumunda, inceleme konumuzu oluşturan bu yorum ilkelere miras hukuku bakımından özel bir öneme ve yere sahiptir. Çünkü tekrarı mümkün olmayan bir hukuki işlemin açıklığa kavuşturulması ölüme bağlı tasarrufların yorumun konusunu oluşturmaktadır. Bu önemli görev yapılırken de çok titiz davranılması gerekir. Bu bağlamda ölüme bağlı tasarrufların yorumunda yol gösterici ışık olarak yorum prensiplerinden yararlanılacaktır. İşte bu nedenle bu prensiplerin çok iyi anlaşılması ve uygulanması gerekir.

Sonuç olarak bu konunun önemi bağlamında, ölüme bağlı tasarrufların yorumunda yardımcı olan prensipler ve yorumun nasıl ve ne zaman yapılması gerektiği incelenecektir.

YORUM KAVRAMI

Yorum, hukuki işlemin oluşup oluşmadığını tespit etmek eğer hukuki işlemin oluşmuş olduğu kabul edilmişse bu işlemin içeriğini saptamak ve hukuki işlemdeki olası boşlukları doldurmak için yapılmaktadır.¹ Bir başka ifadeyle hukuki işlemin yorumlanması, içeriğini belli etmek amacıyla onu oluşturan irade açıklamalarının anlamının araştırılmasına yönelmiş mantıksal bir faaliyettir.² Ölüme bağlı tasarrufların yorumlanması ile kastedilen söz konusu hukuki işlemde kullanılan ifadelerin, terimlerin hükümlerin ne anlama geldiğinin açıklanmasıdır. Ölüme bağlı tasarrufların yorumlanması hukuki işlemlerin yorumlanması alanında özel bir öneme sahiptir.³

Bir düşüncüyü açıklamak için kullanılan kelimelerle açıklanmak istenen düşünce birbirine bazen uygun olmayabilir.⁴ Bazı hallerde de ölüme bağlı tasarrufların metni istenilen açıklığı içermez. Tasarrufu yapan kimsenin kullandığı deyimlerle ne ifade ettiğinin hukuki bakımdan değerlendirilmesi önemli sorunlar oluşturabilmektedir.⁵ Bu bağlamda yorum yapılırken hareket noktasını ölüme bağlı tasarrufta kullanılan kelimeler oluşturacaktır. Ancak ölüme bağlı tasarrufun yorumunda başvuru tek unsur kelimeler değildir. Ölüme bağlı tasarrufun yorumunda sözün yanında, özün de araştırılması gereklidir.

Ölüme bağlı tasarrufta yer alan kelimeler veya cümlelerle ortaya konulan mirasbırakanın iradesi, birden fazla değişik anlamlara gelebiliyorsa veya anlamı açık değilse mi-

1. Serozan, Rona: *Medeni Hukuk*, İstanbul 2004, s. 265.

2. Baygın, Cem: “Ölüme Bağlı Tasarruflarda Yorum”, *AÜHFD*, C. IV., S.1-2, s. 567-594, 2000.

3. Aksoy Dursun, Sanem: “Ölüme Bağlı Tasarrufların Yorumuna Dair Bazı Düşünceler” *İÜHFM C. LXVI*, S.2, s. 311-326, 2008.

4. Öztan, Bilge: *Medeni Hukuk'un Temel Kavramları*, Ankara 2006, s. 133.

rasbırakanın açık olmayan bu iradesinin anlamının belirlenmesi amacıyla ölüme bağlı tasarrufların yorumu gerekir. Yorum tasarrufta bulunan kimsenin gerçek iradesini araştırmak, bulmak amacını güder.⁶ Bu nedenle her hukuki işlemde olduğu gibi ölüme bağlı tasarruflarda da mirasbırakanın beyanlarının gerçek iradesine uygunluğunun araştırılıp tespit edilmesi gerekir.⁷

Ölüme bağlı tasarruflar özellikleri gereği, bunları yapanın ölümünden sonra hüküm doğuran hukuki işlemler oldukları için yorum ölüme bağlı tasarruflarda özel bir önem taşımaktadır. Ayrıca çoğu zaman ölüme bağlı tasarrufun yapıldığı an ile yorumlandığı an arasında çok uzun bir süre geçmektedir. Bu da ister istemez söz konusu ölüme bağlı tasarrufu yapanın bu tasarruf ile ne ifade etmek istediğinin tespitine ilişkin sorunların doğmasına yol açmaktadır.⁸

YORUMDA DAYANILAN PRENSİPLER

I. İRADE PRENSİBİ

İrade prensibinde yorum kişinin iç iradesine göre yapılır. Yani iç irade ile açıklanan irade arasında bir uyumsuzluk varsa birincisi yani kişinin açıklamasının beyanının dayanağı olan iradesi esas alınır.⁹ İrade prensibinde iradesini açıklayan kişinin o kavrama hangi anlamı vermek istediği araştırılır. Burada üçüncü kişinin o kavramdan ne anladığı değil, mirasbırakanın ne demek istediğinin belirlenmesi önemlidir.¹⁰ Bir başka ifadeyle, ölüme bağlı tasarrufun yorumunda önemli olan mirasbırakanın gerçek iradesinin belirlenmesidir.

Ölüme bağlı tasarrufların yorumlanması bağlamında Türk Borçlar Kanunu'nun 19'uncu maddesinde irade prensibine ilişkin olarak bir düzenleme yer almaktadır. İlgili maddeye göre, bir sözleşmenin türünün ve içeriğinin belirlenmesinde ve yorumlanmasında tarafların yanlışlıkla veya gerçek amaçlarını gizlemek için kullandıkları sözcüklere bakılmaksızın gerçek ve ortak iradeleri, esas alınır. Ayrıca irade prensibine dayanak oluşturması bağlamında Medeni Kanunu'nun 504/2'de esas alınabilecektir. İlgili maddeye

5. İnan, Ali Naim/Ertas, Şeref/Albaş, Hakan: *Miras Hukuku*, Ankara 2008, s. 274.

6. İnan/Ertas/Albaş, s. 275.

7. İnan/Ertas/Albaş, s. 275.

8. Aksoy Dursun, s. 311.

9. İnan/Ertas/Albaş, s. 275.

10. Öztan, Bilge: *Miras Hukuku*, Ankara 2008, s. 194.

göre, ölüme bağlı tasarrufta kişinin veya şeyin belirtilmesinde açık yanılma halinde mirasbırakanın gerçek arzusu kesin olarak tespit edilebilirse tasarruf bu arzuya göre düzeltilenilecektir. Bu hüküm aslında açık bir yorum hükmü olmayıp hata durumunda ne şekilde hareket edileceğini göstermekle beraber gerçek iradeye verilen önemi de ifade etmektedir.¹¹

Vasiyetnameler ile miras sözleşmelerinin yorumu açısından farklılık söz konusudur.¹² Vasiyetnamelerin yorumlanmasında irade prensibi söz konusudur. Bir başka ifadeyle vasiyetname tek tarafın varması gerekli olmayan irade beyanı ile yapıldığı için korunması gereken bir muhatap da yoktur. Bu bakımdan güven prensibine başvurulmaz.¹³ Ancak miras sözleşmelerinde güven prensibi uygulama alanı bulabilir. Çünkü miras sözleşmesinde vasiyetnameden farklı olarak korunması gereken bir muhatap vardır. Baygın'a göre, miras sözleşmesi ile ölüme bağlı tasarrufta bulunan kişinin beyanı kendi iradesini yeteri kadar açıklıkla ifade etmiyorsa ya da muhatap bu beyanı başka türlü anlamışsa sözü edilen beyanın yorumunda kural olarak güven prensibine başvurulmalıdır.¹⁴ Yani bu durumda, iki taraflı bir hukuki işlem niteliğinde olan miras sözleşmelerinin yorumunda bunların yapılarına uygun düştüğü ölçüde güven prensibi esas alınmalı ve yapılan irade beyanı karşı tarafın bildiği ve bilmesi gereken bütün durum ve şartları dikkate alarak söz konusu beyana dürüstlük kuralları ışığında vermesi gereken anlama göre yorumlanmalıdır.¹⁵ Miras sözleşmesi ivazsız olsa bile yorumun güven prensibine göre yapılması gereklidir.¹⁶ Ancak, normalde bir vasiyetname içinde yer alması gerekirken, bir miras sözleşmesinin içeriğine sokulan tasarruflarda durum farklıdır. Mirastan ıskat, vakıf kurma, evlilik dışı doğan çocuğu tanıma vasiyeti yerine getirme görevlisinin tayini gibi niteliği gereği her zaman serbestçe geri alınabilecek tasarruflar miras sözleşmesi içinde yer alsalar dahi onun tek taraflı muhtevasına dahil sayılırlar. Miras sözleşmesinin bunlara ilişkin bölümü bir vasiyetname hükmünde olduğu için tıpkı vasiyetnamelerde olduğu gibi bunların yorumunda da irade prensibi temel teşkil eder.¹⁷

Gelecekteki durum ve şartlardaki değişiklikleri ve gelişmeleri dikkate alarak mirasbırakanın isteyebileceği düzenlemeye ilişkin farazi iradesi dikkate alınmaz.¹⁸ Farazi irade de yer alan ölüme bağlı tasarrufu tamamlayıcı yorumun ancak vasiyetnamede bulunan

11. Aksoy Dursun, s. 319.

12. Aksoy Dursun, s. 319.

13. Oğuzman, Kemal: *Miras Hukuku*, İstanbul 1995, s. 170; Hatemi, Hüseyin: *Miras Hukuku*, İstanbul 2000, s. 97; Kocayusufpaşaoğlu, Necip: *Miras Hukuku*, İstanbul 1987, s. 321-322.

14. Baygın, s. 571.

15. Baygın, s. 571.

16. Kocayusufpaşaoğlu, s. 327; İnan/Ertaş/Albaş, s. 275.

17. Kocayusufpaşaoğlu, s. 327; İnan/Ertaş/Albaş, s. 275.

ölüme bağlı tasarruf amacından eksik olanın açık olarak belirlenmesi durumunda söz konusu olabilecektir.¹⁹ Aksoy Dursun'a göre tamamlamanın yapılabilmesi için öncelikle ölüme bağlı tasarrufta bir boşluğun bulunması gereklidir. Boşluk bulunduğu tespit edildikten sonra tamamlayıcı yorum söz konusu olabilir. İşte tamamlayıcı yorum yapılırken irade prensibinden yararlanılabilir.²⁰ Ancak Türk Doktrininde ölüme bağlı tasarruflar alanında farazi irade ile tamamlayıcı yorum getirilmesi pek kabul görmemektedir.

II. BEYAN PRENSİBİ

Beyan prensibinde ekonomik ticari ve sosyal yaşamda devamlılığı, güvenliği sağlamak için yorum irade prensibine göre değil, beyan prensibine göre yapılması gerektiği kabul edilmektedir. Bu prensip, irade prensibinin tamamen karşıtı olan bir yorum yolunu tercih etmektedir. Bir başka ifadeyle beyan prensibinde açıklanan kelimelerin yorumu yapılır. Beyanda bulunanın gerçek iradesinin ne olduğu önem taşımaz. Sadece beyan edilen kelimelerin hangi anlama geldiği araştırılır.²¹ Buna göre irade ile beyan arasında bir uyumsuzluk varsa irade beyanı tercih edilmelidir.²²

III. GÜVEN PRENSİBİ

Güven prensibi irade ve beyan prensiplerini bağdaştırıcı bir yöntemden hareket ederek hukuki, işlemleri yorumlamaya çalışır. Bu yol veya yorum yöntemi irade beyanının dürüstlük kurallarına göre değerlendirilmesini öngörmektedir. Bundan dolayı hukuki işlemde yer alan irade beyanı, durum ve şartlara, teamül kurallarına, konuşulan dil uygulamalarına ve hayat tecrübelerine göre makul ve dürüst bir kimsenin beyana vereceği anlama göre yorumlanır.²³

Güven prensibinin dayanağını Medeni Kanunu'nun 2'nci maddesi oluşturur. İlgili maddede düzenleme alanı bulan dürüstlük kuralı bu prensibin kaynağını oluşturmaktadır. Medeni Kanunu'nun 2'nci maddesi hak sujelerinin hukuki davranışlarına ve bu davranışlara uygun olarak hakimin kararlarına ilişkin genel kuralları içerir. Bu kurallar yazılı olmayan hukuk kurallarıdır.²⁴ Dürüstlük kuralları orta zekalı, normal, ma-

18. Antalya, Gökhan: *Miras Hukuku*, İstanbul 2009, s. 245.

19. Antalya, s. 245.

20. Aksoy Dursun, s. 311.

21. Öztan, *Medeni Hukuk*, s. 175.

22. İnan/Ertuş/Albaş, s. 275.

23. İnan/Ertuş/Albaş, s. 275.

24. Öztan, *Medeni Hukuk*, s. 173.

kul kimselerin toplum içerisinde karşılıklı güvene, ahlaka, ve dürüstlüğe dayalı davranışları sonunda meydana gelmiş ve toplum ihtiyaçları ile iş hayatının gereklerine cevap veren bu nedenle de herkesçe benimsenen kuralların bütünüdür.²⁵ Bu bağlamda güven prensibinde irade açıklamasında bulunanın beyanının açık olmaması, şüpheye yol açması halinde beyana muhatap olan orta zekalı, normal, makul bir kimsenin bu beyandan ne anlayabileceği ne anlaması gerektiği belirlenir ki; bu da dürüstlük kuralının uygulanmasıdır.²⁶

Miras sözleşmelerinin yorumunda irade veya irade beyanı prensibine göre bir yorumdan çok mirasbırakanın irade beyanına karşı tarafın yani muhatabın dürüstlük kuralları gereğince vereceği anlamı dikkate alan güven prensibi ile yapılan yorum esas alınmaktadır.²⁷ Miras sözleşmeleri iki taraflı hukuki işlemlerdir. Dolayısıyla da iradenin yöneldiği bir kişi vardır. Bu sebeple de miras sözleşmelerinin yorumu güven prensibine göre yapılmalıdır.²⁸ Ayrıca güven prensibine göre miras sözleşmesi yapılırken tarafların iradesinin ne olduğu değil, karşı tarafın içinde bulunulan durum ve koşullara göre yapılan beyana ne anlam verilmesi gerektiği araştırılmaktadır.²⁹

ŞEKİLİ ANLAMDA ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLAR

Şekli anlamda ölüme bağlı tasarruf ile mirasbırakanın ölümünden sonra gerçekleşmesini istediği arzularını açıklarken uymak zorunda olduğu şekil ifade edilmek istenir.³⁰

Mirasbırakanı tasarrufta bulunurken konuyu daha iyi düşünmeye zorlamak; yine ölüme bağlı tasarrufta bulunan mirasbırakana sağlam, güvenli ve istikrarlı bir durum yaratmak ve ispat kolaylığı sağlama gibi amaçları gerçekleştirebilmek için ölüme bağlı tasarrufun şekle bağlı olması gerekir. Vasiyetname ve miras sözleşmesinde tasarrufu yapan ve kabul eden kişilerin hukuki durumlarının ortaya konulması, beyanlarının kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık olabilmesi için yapılan ölüme bağlı tasarrufların şekle tabi olarak yapılmasında yarar bulunmaktadır.³¹

25. Öztan, *Medeni Hukuk*, s. 173.

26. Öztan, *Medeni Hukuk*, s. 175.

27. İnan/Ertas/Albaş, s. 275.

28. Dural, Mustafa/Öz, Turgut: *Miras Hukuku*, İstanbul 2011, s. 217.

29. Öztan, *Miras Hukuku*, s. 228.

30. Kocayusufpaşaoğlu, s. 127; Antalya, s. 120.

31. Antalya, s. 120.

Ölüme bağlı tasarrufların bu sıkı şekil şartlarına bağlanmasının zorunlu olması şu şekilde açıklanabilir:³²

- Ölüme bağlı tasarrufların konusu çoğunlukla bütün bir malvarlığına veya onun önemli bir kısmına ilişkin, ekonomik değerleri kapsar. Bu sebeple şekil, acele, doğru ve yerinde olmayan kararların verilmesini engelleyerek bu değerlerin verimsiz intikallerini önleyebilir.
- Ölüme bağlı tasarruflar yapanın ölümünden sonra hüküm meydana getireceği için ancak şekle bürünmesi ile tasarrufu yapanın gerçek niyet ve maksadının tespiti sağlanabilir.
- Şekil, ölüme bağlı tasarrufların tahrif edilmesini önler.

Mirasbırakan ölüme bağlı arzusunu açıklamak üzere vasiyetname veya miras sözleşmesi olmak üzere iki farklı ölüme bağlı tasarruf yapabilecektir. Antalya, buradaki ayırımın dayanağı olarak, mirasbırakanın karşı tarafın rızasına gerek kalmadan ölümüne kadar her zaman serbestçe geri alınıp alınamamasını esas almaktadır.³³

I. VASIYETNAME

Vasiyetname, bir kişinin hiç kimseye yöneltme zorunda olmaksızın ölüme bağlı arzusunu açıklamak suretiyle yaptığı tek taraflı bir hukuki işlemdir.³⁴

Bir vasiyetnamenin varlığından bahsedebilmek için öncelikle kişinin vasiyetname yapma iradesinin olması gerekir. Bu irade açıklaması açık ya da örtülü olabilir. Böyle bir irade açıklaması yoksa vasiyetnamenin varlığından bahsedilemez.³⁵

Vasiyetnamenin temel özellikleri genel kabul gören görüşler çerçevesinde;³⁶

- Tek taraflı hukuki işlem olması,
- Karşı tarafa varması gerekeli olmayan işlem olması,
- Her zaman serbestçe geri dönülebilmesi olarak kabul edilmektedir.

Birden fazla mirasbırakanın vasiyetnameleri tek ve aynı işlem içinde birleşmiş bulunuyorsa bu durumda ortak vasiyetnamenin varlığından bahsedilir.³⁷ Bir başka ifadeyle birden fazla mirasbırakanın ölümünden sonra hüküm ifade etmek üzere malvarlıkları üzerinde tek taraflı olarak tasarrufta bulunmak amacıyla, birlikte arzularını açıklamaları-

32. İnan/Ertay/Albaş, s. 175.

33. Antalya, s. 120

34. Kocayusufpaşaoğlu, s. 127; Oğuzman, s. 94; Antalya, s. 121.

35. Öztan, *Miras Hukuku*, s. 169.

36. Öztan, *Miras Hukuku*, s. 156; Antalya, s. 122.

37. Kocayusufpaşaoğlu, s. 129.

na ortak vasiyetname denir. Ortak vasiyetnamelerin, bu niteliği alabilmeleri için önemli olan vasiyetnamelerin bir tek işlemde birleşmeleri olmayıp birden fazla şahsın malvarlıkları üzerinde birlikte tasarrufta bulunma iradelerinin varlığıdır.³⁸

Kocayusufpaşaoğlu'na göre ortak vasiyetnameler ölüme bağlı tasarruflardan vasiyetname ile miras sözleşmesi arasında yer alan ortalama bir kavramdır.³⁹

Yargıtay ortak vasiyetnameleri, aynı işlemle yapılan, birbiriyle iç içe geçmiş ve biri diğerine bağımlı olan vasiyetnameler olarak değerlendirmiştir. Bu hali ile birisi bakımından şekil şartı tamam olmakla beraber diğeri yönünden şekil şartı eksik kalan vasiyetnameleri geçerli saymanın mümkün olmayacağı kararına ulaşmıştır.⁴⁰

Ortak vasiyetnamenin türleri olarak:⁴¹

- Birlikte vasiyetname halinde vasiyetçiler tek bir işlem ile aynı anda ve aynı belgede son arzularını açığa vurmaktadırlar.
- Bazen ortak vasiyetnamede taraflar birbirlerini karşılıklı mirasçı veya vasiyet alacaklısı tayin eder, karşılıklı olarak birbirleri lehine ölüme bağlı tasarrufta bulunabilirler. Bir başka ifadeyle karşılıklı vasiyetnameler bakımından kişilerin kendi tasarruflarının varlığını karşı tarafın kendi lehine tasarrufta bulunmasına bağlaması durumunda söz konusu tasarrufun geçerliliği bu tasarrufun yorumuna bağlıdır.⁴²
- Birbirine bağlı vasiyetnamelerde ise birlikte yapılan vasiyetnamelerden her birinin hüküm doğurması diğerinin geçerli olması veya ortadan kaldırılmaması koşuluna bağlanmıştır.

Vasiyetnameler için ise kanunda üç şekil öngörülmüştür. Bunlar resmi vasiyetname, el yazısı ile vasiyetname ve sözlü vasiyettir. Mirasbırakan bunlardan resmi vasiyetname ve el yazısı ile vasiyetname şekillerinden dilediğine başvurmakta serbest ise de sözlü vasiyet yapabilmesi için istisnai ve fevkalade koşulların bulunması gerekir.

II. MİRAS SÖZLEŞMESİ

Medeni Kanunumuzun düzenlemesine göre ölüme bağlı tasarrufların ikinci şeklini miras sözleşmesi oluşturur. Miras sözleşmesi mirasbırakan ile mirasçısı veya üçüncü ki-

38. Dural, Mustafa: "İsviçre-Türk Hukukunda Ortak Vasiyetnameler" *Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi* S.4 1969, s.165-173.

39. Kocayusufpaşaoğlu, s. 129.

40. Yarg. 2.HD. E. 1989/9067, K. 1990/2434, T. 2.3.1990.

41. Kocayusufpaşaoğlu, s. 130.

42. Antalya, s. 123.

şi arsında yapılan ölüme bağlı bir tasarruftur.⁴³ Bir başka ifadeyle miras sözleşmesi, mirasbırakan ile karşı taraf arasında yapılan öyle bir, iki taraflı ölüme bağlı işlemdir ki, bununla taraflardan en az biri, yani mirasbırakan bağlayıcı olarak, ya kendi terekesi üzerinde maddi anlamda ölüme bağlı tasarrufta bulunur ya da karşı tarafın kendi terekesi üzerinde doğacak miras hukukuna ilişkin taleplerinden vazgeçmesini sağlar.⁴⁴

Miras sözleşmeleri miras hukuku bağlamında ölüme bağlı bir tasarruftur ve yapılması kişiye sıkı surette bağlıdır. Miras sözleşmesinin konusunu esas itibariyle tereke oluşturur. Mirasbırakan bu sözleşmeyle mirasçılarını ve onların paylarını belirler. Miras sözleşmesi iki taraflı bir hukuki işlem olduğu için sözleşmeden tek taraflı dönme kuralı olarak söz konusu olmaz.⁴⁵ Bu durumu dikkate alan Medeni Kanun, miras sözleşmesinin düzenlenmesini resmi şekil şartına bağlı tutmuş olmakla, bir taraftan mirasbırakana tasarruf özgürlüğü ve serbestisini sınırlayan bir hukuki işlem yaparken daha iyi düşünme imkanı sağlamış; diğer taraftan miras sözleşmesi ile mirasçı atanan, kendisine belirli bir mal bırakılan veya bir yüklemenin alacaklısı olan kimseye daha sağlam, güvenilir ve istikrarlı bir hukuki durum sağlamak amacını taşımıştır.⁴⁶

Miras sözleşmelerinin içeriğinin olumlu veya olumsuz olmasına göre, olumlu miras sözleşmesi ve olumsuz miras sözleşmesi olmak üzere ikiye ayrılır.⁴⁷

Olumlu miras sözleşmesi ile Türk Medeni Kanunu'nun 527'nci maddesinde belirtilen mirasçı atama sözleşmeleri, vasiyet sözleşmeleri ve üçüncü kişi yararına miras sözleşmeleri ifade edilmektedir.⁴⁸ Medeni Kanunu'nun 527'nci maddesi sınırlayıcı değildir. Miras sözleşmesi ile bir yükümlülük yükletilebilir veya mirasın paylaşılmasına ilişkin kurallar da öngörülebilir.⁴⁹ Fakat vakıf kurmak, mirasçılıktan çıkarmak vasiyeti yerine getirme görevlisi tayin etmek gibi tasarruflar miras sözleşmesinin içeriğini oluşturuyorsa, bunlar hukuki bakımdan vasiyetname şeklini alırlar.⁵⁰ Olumlu miras sözleşmeleri ile mirasbırakan karşı taraf yararına kural olarak tek taraflı olarak geri alınamayan bir ölüme bağlı tasarrufta bulunmaktadır. Taraflar yararlanan olarak bir üçüncü kişiyi de belirleyebilirler.⁵¹

43. Öztan, *Miras Hukuku*, s. 214; İnan/Ertaş/Albaş, s. 207.

44. Dural, Mustafa: *Miras Sözleşmeleri*, İstanbul 1980, s.28.

45. Öztan, *Miras Hukuku*, s. 215; Antalya, s. 149.

46. İmre, Zahit: *Miras Hukuku*, İstanbul, 1968, s. 254-271.

47. Öztan, *Miras Hukuku*, s. 215; Antalya, s. 151; Kocayusufpaşaoğlu, s. 128.

48. Öztan, *Miras Hukuku*, s. 215; Antalya, s. 151.

49. Öztan, *Miras Hukuku*, s. 215.

50. Öztan, *Miras Hukuku*, s. 215

51. Oğuzman, s. 130; Antalya, s. 151.

Olumsuz miras sözleşmesi Türk Medeni Kanunu'nun 528'nci maddesinde düzenleme alanı bulan mirastan feragat sözleşmesi kapsamında değerlendirilebilir.⁵² Burada mirasbırakan kanuni mirasçı olabilecek bir kişi gelecekte miras hakkının doğmasını önlemek üzere ondan feragat etmektedir. Gerçekte feragatın konusunu henüz bulunmayan miras hakkı değil, bu hakla ilgili bir bekleme durumu oluşturur. Her iki tarafı da bağlayan böyle bir sözleşme yapılmışsa mirasbırakanın ölümünde feragat eden kişi mirasçı olamayacak, onun miras hakkı hiç doğmayacaktır.⁵³

Olumlu ve olumsuz miras sözleşmesi terimleri miras sözleşmelerinin içerikteki farkını göstermek için miras sözleşmelerinin çeşitlerini açıklarken kullanılmaktadır.⁵⁴

Berki, miras sözleşmelerinin olumlu ve olumsuz diye ayrılmasına, özellikle mirastan feragat sözleşmesinin olumsuz miras sözleşmesi olarak kabul edilmesine, böyle bir ayrımın kanunda bulunmamasından hareketle karşıdır.⁵⁵ Dural ise, kanunda olumlu terimi kullanılmasa da bu ayrımın içerik itibarıyla var olduğunu kabul etmiştir. Bununla birlikte Türk Medeni Kanunu'nda mirastan feragat dışında olumsuz mirastan feragat sözleşmesi bulunmadığına göre mirastan feragat sözleşmesi olumsuz miras sözleşmesi olarak kabul edilmelidir.⁵⁶

Vasiyetname ve miras sözleşmesi, her ikisi de mirasbırakan tarafından yapılan ve mirasbırakanın terekesi üzerinde hüküm ve sonuç doğuran ölüme bağlı tasarruflardır.⁵⁷ Her iki ölüme bağlı tasarruf arasında benzerlikler olmasına rağmen önemli farklar da mevcuttur.⁵⁸

- Vasiyetname tek taraflı karşı tarafın kabulüne ve öğrenmesine gerek olmayan bir hukuki işlemdir. Miras sözleşmesi ise iki taraflı bir hukuki işlemdir ve mirasbırakan ve mirasçı sözleşmenin taraflarıdır.
- Vasiyetname sadece mirasbırakan tarafından yapılabilir. Miras sözleşmesi ise mirasbırakan ve mirasçısı arasında yapılır.
- Vasiyetnamede mirasbırakan ölene kadar tasarruftan her zaman dönebilir, geri alabilir, rücu edebilir. Miras sözleşmesinin ise bağlayıcı özelliği vardır. Kural olarak karşı tarafın katılması ile ortadan kaldırılır.

52. Öztan, *Miras Hukuku*, s. 215; Kocayusufpaşaoğlu, s. 128.

53. Kocayusufpaşaoğlu, s. 128.

54. Antalya, s. 152.

55. Berki, Şakir: *Miras Hukuku*, Ankara 1975, s. 83.

56. Dural, *Miras Sözleşmeleri*, s.30; Öztan, *Miras Hukuku*, s. 215; Antalya, s. 151.

57. Öztan, *Miras Hukuku*, s. 156.

58. Öztan, *Miras Hukuku*, s. 157.

ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLARDA YORUM

I. VASIYETNAMENİN YORUMU

A. GENEL OLARAK

Vasiyet bir şahsın hiç kimseye yöneltme zorunda olmaksızın ölüme bağlı arzusunu açıklamak suretiyle yaptığı tek taraflı hukuki işlemlerdir.⁵⁹ Vasiyetname herhangi bir bağlayıcılığı olmadığı ve düzenleyen şahsın ölümüne kadar her zaman serbestçe geri alabileceği bir hukuki işlem olduğu için burada yapılan beyana karşı güveni korunacak bir beyan muhatabı yoktur. Bu sebeple yorumla bulunması gereken vasiyetçinin açık olmayan iradesinin ne anlama geldiğidir, yoksa muhatap olmadığı için onun açısından beyanın ne anlama geldiği araştırılmaz.⁶⁰ Bu sebeple vasiyetnamede yer alan beyanlar yorumlanırken beyan sahibinin iradesi esas alınmalı, bu irade araştırılarak bunun gerçek anlamı bulunmalıdır.⁶¹ Bir başka ifadeyle vasiyetnamelerin yorumunda uygulanacak kural irade prensibi olacaktır. Ancak vasiyetnamenin yorumunda, mirasbırakanın durumu kadar, yapılan ölüme bağlı tasarrufla mirasçılık hakları kaldırıldığı veya daraltıldığı için, yasal mirasçılarının durumu da önemli rol oynar. Bu sebeple vasiyetnamenin yorumunda irade prensibi esas olmakla beraber, bazı hallerde beyan prensibine de başvurulması gerekir.⁶²

Yorum için vasiyetçinin şekle uygun bir irade açıklamasının varlığı şarttır. Bu irade beyanı yoksa ya da yapılmış olan beyan şekle uygun değilse yorum yoluyla bunları vasiyetnameye dahil edemeyiz.⁶³ Ancak yorum için şekle uygun irade beyanının varlığı şartından mirasbırakanın her irade beyanının yorumlanacağı sonucu çıkartılmamalıdır. Yorumun amacı gerçek iradeyi tespit etmek olduğundan, anlamı açık ve vasiyetçinin iradesine uygun beyanlara yorum yoluyla farklı anlamlar verilemez.⁶⁴ Bu bakımdan vasiyetçinin sadece muğlak eksik ya da gizli beyanları yoruma tabi tutulabilir.

Mirasbırakanın muğlak, eksik ya da gizli beyanlarının yorumunda tasarrufun içeriğinin tespit edilmesine ve mirasbırakanın gerçek iç iradesinin ve maksadının tespitine çalışılır (BK. m. 19). Bu yoruma açıklayıcı yorum denir. Açıklayıcı yorumda mirasbırakanın fiili iradesi aranır.⁶⁵ Öğretide bir de tamamlayıcı yorum görüşü ileri sürülmektedir.

59. Baygın, s. 570.

60. Dural/Öz, s. 213.

61. Oğuzman, s. 170; Kocayusufpaşaoğlu, s. 321; Baygın, s. 570.

62. İnan/Ertas/Albaş, s. 175.

63. Dural/Öz, s. 214.

64. Dural/Öz, s. 214.

65. Öztan, *Miras Hukuku*, s. 194.

Tamamlayıcı yorumda mirasbırakanın ölüme bağlı tasarrufa yansımamış olan iradesi, “gerçek iradesi” bulunur ve bu irade yorumda esas alınır.⁶⁶

B. VASIYETNAMENİN YORUMUNDA İLERİ SÜRÜLEN GÖRÜŞLER

1. AÇIKLAYICI YORUM

Yorumun ölüme bağlı tasarruflarda farklı işlevleri vardır. İlk olarak yorum ölüme bağlı tasarrufun anlamını ortaya çıkarmaya yarar.⁶⁷ Bir başka ifadeyle ölüme bağlı tasarrufta kullanılan sözcüklerin, ifadelerin ne anlam ifade ettiği yorum yoluyla anlaşılır. Buna açıklayıcı yorum denir.⁶⁸ Açıklayıcı yorum aracılığıyla ölüme bağlı tasarrufun geçerli olup olmadığı, eğer geçerliyse, hangi anlama geldiği saptanır.⁶⁹

Mirasbırakanın ölüme bağlı tasarrufunu açıklayıcı yoruma tabi tutulabilmesi bağlamında, ölüme bağlı tasarrufu mirasbırakanın iradesi doğrultusunda düzeltip etkisiz kalmaktan kurtarmak ve değiştirip uyarlamak için ne mirasbırakanın beyanının muğlak olması ne de mirasbırakanın istencinin vasiyetname içinde bir emarenin bulunması koşulu aranmalıdır. Ölüme bağlı tasarrufun yorumunun mirasbırakanın iradesinden başka kayıt ve koşulu olmamalıdır.⁷⁰

a. Açıklık ve seçiklik görüşü

Açıklık ve seçiklik görüşü açık ifadelerin yorumlanamayacağını öngörmektedir. Bir başka deyişle bir ifade birden fazla anlama geliyorsa yahut da belirsizse ancak yorum yapılabilir. Vasiyetnamede yorum, açıklık ve seçiklik görüşü esas alındığında, ancak mirasbırakanın kullandığı ifadeler açık, net değilse ve kullanılan kelimelerden birden fazla anlam çıkarılıyorsa, vasiyetname dışındaki belgelere, delillere başvurma yoluyla ile yorum yapılabilecektir.⁷¹ Eğer vasiyetnamedeki ifade açık ve net ise yorumda vasiyetname dışındaki belgelere başvurulmaz.

Bu teori öğretide eleştirilmektedir. Serozan/Engin, en açık gözükten irade beyanlarının bile kendi başlarına bir anlam taşımayacağını belirtmiştir. Tek başına açık ve tek anlamlı olabilen bir kelime başka kelimelerle bir araya gelince bambaşka anlamlara gelebilir. Onların yansıttıkları irade yine de yorum yoluyla bulunabilir. Bu bağlamda bir ifadenin sarih olup olmadığı da ancak yorum yoluyla saptanabilecektir.⁷²

66. Öztan, *Miras Hukuku*, s. 194.

67. Aksoy Dursun, s. 312.

68. Serozan, Rona/Engin, Baki İlkay: *Miras Hukuku*, Ankara 2012, s. 335; Dural/Öz, s. 211.

69. Serozan/Engin, s. 335.

70. Serozan/Engin, s. 347.

71. Öztan, *Miras Hukuku*, s. 195.

72. Serozan/Engin, s. 345.

b. İmâ Görüşü

İmâ görüşü, mirasbırakanın iradesi vasiyetnamenin metni içerisinde, şekil şartlarına uygun bir biçimde imâ edilmişse ancak o takdirde yorumun yapılabileceğini kabul eden görüş olarak ifade edilebilir.⁷³ Bir başka ifadeyle bu prensibe göre vasiyetnamede açık bir ifade yer almamaktadır, fakat vasiyetnamenin bir yerinde mirasbırakan ne istediğini imâ etmiştir.⁷⁴ İşte ima teorisine göre iradeye yönelik bir bağlantı noktası metinde varsa bu dikkate alınıp iradeyi açıklamaya yönelik yorum yapılmalıdır. Bu yorum yapılırken de vasiyetname metni dışındaki olgulardan yararlanılabilir. Ancak iradeye yönelik herhangi bir imâ vasiyetnamede yoksa yorum yapılamaz.⁷⁵

İmâ görüşünü eleştirenler genel olarak şekil ve yorum sorununun birbiriyle karıştırılmaması gerektiğini savunmaktadırlar. Serozan/ Engin, ima görüşünün salt vasiyetname dışı olgulara yani mirasbırakanın tasarruftan yararlanan kişiyle olan kişisel ilişkilerine, onun yaşam çevresine, yaşam alışkanlıklarına, yaptığı açıklamalara dayanılarak ölüme bağlı tasarrufu tamamlayıcı doğrultuda yorumlamanın ve bu arada değiştirip düzeltmenin bu sayede de iptalden kurtarmanın doğru olmayacağını belirtmiştir. Adı geçen yazarlar, ima görüşü, yorumu tümüyle yasaklamayıp, onu sadece şekil kuralıyla sınırlandırmakla yetinmiş ve yorum için mirasbırakanın iradesinin vasiyetname içeriğinde bir imanın edilmiş olması gerektiğini ve ancak bu koşulla belge dışı olguların yoruma dayanak olabileceğini ileri sürmüş olsa bile savunulamayacağını sert bir şekilde eleştirmiştir. Ayrıca ima prensibinin çözümleri hukuksal güvenliğe aykırı düşecek boyutlarda bir rastlantısallık sorununa da yol açabileceğini ifade etmişlerdir.⁷⁶

2. TAMAMLAYICI YORUM

Mirasbırakanın vasiyetnamesini düzenlediği tarih ile mirasın açıldığı tarih arasında vasiyetnamenin düzenlenmesine esas olan maddi veya kişisel ilişkiler büyük değişikliklere uğramış olabilir. Bu değişiklikler ölüme bağlı tasarruflarda bir boşluğun doğmasına yol açabilir. İşte ölüme bağlı tasarrufta bir boşluğun bulunduğu tespit edildikten sonra tamamlayıcı yorum yapmak söz konusu olabilir. Burada mirasbırakanın iradesi açık ve net olarak vasiyetnamesinde yer almaktadır. Ancak mirasbırakanın gerçek iradesinin bu olmadığı tespit edilebilmektedir. İşte bu durumda tamamlayıcı yoruma başvurularak mirasbırakanın gerçek iradesi anlaşılmaya çalışılır.⁷⁷

73. Aksoy Dursun, s. 323.

74. Öztan, *Miras Hukuku*, s. 195.

75. Aksoy Dursun, s. 323

76. Serozan/Engin, s. 344.

77. Öztan, *Miras Hukuku*, s. 195.

Örneğin,⁷⁸ mirasbırakan kızını mirasından uzaklaştırmış fakat mirastan hiçbir şey almamasına gönlü razı olmadığı için onun lehine yüklüce bir vasiyet öngörmüş ve ölümünden sonra kızını mirasçılıktan çıkarmayı iptal ettirmişse durum ne olacaktır? Çünkü mirasbırakan mirastan çıkarmanın geçerli olacağından hareketle vasiyeti yapmıştır. Onun bu düşüncesi ölümünden sonra gerçekleşmemesine rağmen kızını miras payı ya da saklı payı ile birlikte vasiyeti de alacaklı sıfatıyla isteyebilecek midir? Böyle bir durum mirasbırakanın vasiyeti yapmasındaki amacına uygun düşer mi? Bu ve buna benzer durumlarda nasıl hareket edileceğine ilişkin görüşler birbirinden farklılık göstermektedir. Bir görüş, bu hallerde mirasbırakanın farazi iradesinin araştırılıp ölüme bağlı tasarrufun buna uygun bir şekilde tamamlanmasını öngörmektedir. Mirasbırakan eğer gerek maddi gerek kişisel ilişkilerde sonradan meydana gelebilecek değişiklikleri tahmin edebilseydi ne gibi bir düzenlemede bulunur nasıl bir tedbir alırdı? İşte bu tespit edilerek ölüme bağlı tasarrufta yer alan boşluk giderilebilecektir.

Ancak bu çözüm yolu ile mirasbırakanın lehine tasarrufta bulunmayı hiç düşünmediği kimse lehine bile sonuç elde etmek mümkün olabilecektir. Böylece mirasbırakanın iradesine uygun yorum yapmak yerine tam aksine onu hiç istemediği bir ölüme bağlı tasarrufu yapmış saymak mümkün olabilecektir.⁷⁹

Bu bağlamda mirasbırakanın farazi iradesi bulunmaya çalışılacaktır. Mirasbırakanın farazi iradesinin belirlenmesi onun söz konusu maddi ve kişisel ilişkilerde sonradan meydana gelen değişiklikleri önceden görüp tahmin edebilseydi tasarrufunun ulaşmak istediği amaçları elde etmek üzere ne gibi tedbirler alacağını, ne gibi yollara başvuracağını tespit etmektedir.⁸⁰ Antalya, farazi irade ile ölüme bağlı tasarrufu tamamlayıcı yorumun ancak vasiyetnamede yer alan ölüme bağlı tasarruf amacından eksik olduğunun açık olarak belirlenmesi durumunda söz konusu olabileceğini belirtmiştir.⁸¹ Aksoy Dursun ise, gerçekten tamamlayıcı yorumun yapılmasının gerekli olduğu hallerde farazi irade objektif bir şekilde tespit edilip, dürüst bir mirasbırakan nasıl bir çözüm getirirdi sorusu araştırılacak olursa yahut hakim kendini mirasbırakanın yerine koyup bir sonuca varırsa ortaya çıkan durumun miras hukukunun ana prensipleriyle bağdaşmayacağını belirtmiştir.⁸² Böyle bir tehlikeyi bertaraf etmenin yolu tamamlayıcı yorumu tamamen reddetmek mi olmalıdır? Bu bağlamda tamamlayıcı yoruma yüklenmesi gereken anlam önem

78. Dural/Öz, s. 212.

79. Dural/Öz, s. 212.

80. Kocayusufpaşaoğlu, s. 326.

81. Antalya, s. 245.

82. Aksoy Dursun, s. 321.

kazanmaktadır. Bu noktada Dural/Öz, sınırsız bir şekilde açığa vurulmamış olan farazi iradeye göre ölüme bağlı tasarrufu yorumlayıp mirasbırakanın dahi istemediği sonuçlara farazi olarak varılmasını reddetmektedir. Bu bakımdan tamamlayıcı yorumu sınırlı, belirli şartlara bağlı olarak yapılması gerektiğini savunmaktadır. Buna göre ancak ölüme bağlı tasarrufta değişen durumlara nasıl uyarlanabileceğine ilişkin olarak bir emare bulunabilirse, yani mirasbırakanın iradesinin ne yönde olabileceği saptanabiliyorsa tamamlayıcı yoruma gidilmelidir.⁸³ Kocayusufpaşaoğlu ise, tamamlayıcı yorumda tek başına farazi iradenin yeterli olmadığını, farazi iradenin tespiti halinde ikinci aşama olan mirasbırakanın vasiyetnameyi düzenlediği sırada kişisel ve maddi ilişkilerde sonradan gerçekleşen değişiklikleri önceden görebilseydi vasiyetname metnine dayanılarak belli edilecek amaçlara ulaşmak için neyi istemiş olabileceğinin de inceleme konusu yapılması gerektiğine işaret etmiştir. Tamamlayıcı yorumun bu iki aşamanın birlikte değerlendirilerek yapılmasının uygun olacağını belirtmiştir.⁸⁴

C. VASIYETNAMELERE İLİŞKİN GENEL VE ÖZEL YORUM KURALLARI

1. VASIYETNAMELERE İLİŞKİN GENEL YORUM KURALLARI

a. Vasiyetname Metni

Vasiyetnamenin yorumunda öncelikle vasiyetname metninin dikkate alınması gereklidir.⁸⁵ Tasarrufu yapanın açıkladığı iradesinin son arzusunun gerçeğe uygun olarak saptanması ve değerlendirilmesi gereklidir. Bu nedenle metinde yer almayan ona hiçbir surette ilişkin olmayan, ona dayanmayan ve onun tarafından desteklenmeyen, doğrulanmayan bir irade açıklaması yorum yoluyla vasiyetnameye bağlanmamalı ve ona dahil edilmemelidir.⁸⁶ Zaten vasiyetnamelerin kanunun öngördüğü biçim şartlarından birine uyularak yapılması, metinde bulunmayan bir hususun yorumlanmasına, açıklığa kavuşturulmasına imkan vermez.⁸⁷ Gerçekten mirasbırakanın terekesi ile ilgili düşünce ve arzuları ancak kanunun öngördüğü şekle uygun olarak ifade edildikleri takdirde hukuken değer kazanır. Ölüme bağlı tasarruf metninde hiç bir dayanağı bulunmayan bir arzusunun salt vasiyetname dışı olgulara dayanılarak yorum yoluyla kabul edilmesi halinde şekil kuralları tüm anlamını yitirir.⁸⁸

83. Dural/Öz, s. 213.

84. Kocayusufpaşaoğlu, s. 327.

85. Köprülü, Bülent: *Miras Hukuku Dersleri*, İstanbul 1985, s. 224; Ayiter, Nurşin/Kılıçoğlu, Ahmet: *Miras Hukuku*, Ankara 1993, s.151; Antalya, s. 248; Baygın, s. 572; İnan/Ertas/Albaş, s. 277.

86. Köprülü, s. 225.

87. İnan/Ertas/Albaş, s. 277; Baygın, s. 572.

88. Baygın, s. 572.

Vasiyetnamenin yorumu yapılırken ilk önce vasiyetname metninin yorumundan başlanması gerektiği Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararına da konu olmuştur. İlgili karara göre, yorumlanacak irade açıklamasının dayanağının öncelikle vasiyetname metninin içinde aranıp bulunmasını ön görmektedir. Yorum gerektiren bir durumun varlığı halinde asıl olanın vasiyetnamedeki metin olduğuna işaret etmiştir. Eğer metin yeterli ipucu vermezse o zaman diğer yorum kurallarına başvurulabileceğini belirtmiştir.⁸⁹

b. Vasiyetname Dışındaki Olgulara Dayanma

Vasiyetnamede kendine bir dayanak noktası bulan irade muğlak ise, gerçek anlamı tam olarak tespit edilemiyor ve tereddütlere yol açıyorsa bunun açıklanması için vasiyetnamenin dışındaki olgulara başvurulabilir. Mirasbırakanın ilişkileri, mektupları, notları, hatıra defteri, dostluk ilişkileri mahalli ve ailevi adetler, mirasbırakanın özel bir anlamda kullandığı deyimler ve alışkanlıkları, siyasi düşünceleri ve öğrenim düzeyi gibi vasiyetnamedeki irade beyanının anlamını tayinde yardımcı olabilirler.⁹⁰ Bir başka ifadeyle vasiyetname dışındaki olgular ancak vasiyetteki beyanlar eksikse çelişik veya karışık yorum için kullanılabilir, eksik olan hükümler tamamlanır veya karışık olan düzenlemeye anlam verilir.⁹¹ Vasiyetname içeriğinde yer almayan olgulardan yararlanırken vasiyetçinin durumu veya saklama yeri mirasbırakanın tasarrufta bulunduğu değeri bırakacağı kişi olan ilişkileri, ölüme bağlı tasarruftaki durumlar ve mirasbırakanın yazılı ve sözlü açıklamaları, hatta tanık beyanları da dikkate alınmalıdır.⁹² Ancak tanık beyanı konusunda İmre/Erman, vasiyetnamenin yorumunda yardımcı olabilecek dış unsurların sadece şekle bağlı deliller olabileceğini belirtmiştir. Mirasbırakanın yazıları, notları ve mektupları bu açıdan önem taşıyabilir. Buna karşılık tanık beyanının dikkate alınmaması gerekir.⁹³ Baygın bu görüş karşısında, hakim dikkat ve tedbiri elden bırakmaması kaydıyla vasiyetname metninde yer alan muğlak ifadeleri tamamlamak üzere tanık dinlenilmesini engelleyen bir hükmün mevcut olmadığını belirtmiştir.

Vasiyetname dışındaki olgulardan yararlanmanın yasal dayanağı olarak Medeni Kanunu'nun 505/2'nci fıkrası gösterilebilir. İlgili düzenlemeye göre, ölüme bağlı tasarrufta kişinin veya şeyin belirtilmesinde açık yanılma halinde mirasbırakanın gerçek arzu-

89. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E. 1990/2-346, K.1990/586, T.21.11.1990, (<http://www.kazanci.com/kho2/ibb/giris.htm>)

90. Kocayusufpaşaoğlu, s. 322; Köprülü, s. 225. İnan/Ertaş/Albaş, s. 277; Ayiter/Kılıçoğlu, s. 151.

91. Antalya, s. 247.

92. Antalya, s. 247.

93. İmre, Zahit/Erman, Hasan: *Miras Hukuku*, İstanbul 1995, s. 98.

su kesin olarak tespit edilebilirse; tasarruf bu arzuya göre düzeltilir. Bu düzenleme çerçevesinde mirasbırakan bir kişiyi veya bir şeyi tayin ederken açık hataya düşmüş ise ve gerçek arzusu vasiyetname dışı olgular olarak tespit edilebiliyorsa vasiyetname iptal edilmez, tasarruf, mirasbırakanın gerçek iradesine göre düzeltilir.⁹⁴

Vasiyetname dışı olguların yoruma etkisine örnek olarak, mirasbırakan vasiyetnamesinde bir malını arkadaşı Cemil'e vasiyet etse, ancak mirasbırakanın Cemil adında iki tane arkadaşı olsa, hangi Cemil'i kastettiği vasiyetnamenin düzenlendiği tarihteki vasiyetname dışı olgulara dayanılarak açıklanabilir. Mirasbırakanın bu tarihlerde Cemil'lerden biri ile dargın olduğu kanıtlanırsa vasiyet alacaklısının dargın olmadığı devamlı sosyal ilişki içinde bulunduğu diğer Cemil olduğu belirlenebilir.

Vasiyetnamenin yorumunda, vasiyetname dışı olgulardan yararlanırken, vasiyetnamenin düzenlendiği sıradaki dış unsurlara başvurmak gerekir. Sonraki değişiklikler dikkate alınmamalıdır.⁹⁵

c. Favor Testamenti

Roma Hukukundan gelen favor testamenti kuralı (vasiyetnamenin üstün tutulması kuralı) Medeni Kanunda açıkça belirtilmemekle beraber, gerek doktrinde, gerek mahkeme kararlarında vasiyetnamenin yorumlanmasında uygulanacak kurallardan biri olarak kabul edilmektedir.

Favor testamenti kuralı vasiyetnameyi imkan olduğu ölçüde geçerli saymaya, onu ayakta tutmaya çalışır. Yani tasarrufu yapanın gerçek iradesini son arzularını isteklerini elden geldiği kadar değerlendirmeye yönelmiş bulunmaktadır.⁹⁶ Bir başka ifadeyle favor testamenti iradi mirasçılarını koruyan ve yasal mirasçılarını korumayan bir yorum kuralıdır. Bu kurala göre şüphe halinde yani vasiyetname yapılacak yorumla hem geçerli hem geçersiz sayılacaksa vasiyetnamenin geçerli sayılması yönünde yorum yolu ile geçersiz bir ölüme bağlı tasarruf bir başka geçerli ölüme bağlı bir tasarrufa çevrilir.⁹⁷

Favor testamentinin amacı şekil kurallarına uygun olarak yapılmamış olan bir beyanı vasiyetnameye dahil etmek değildir. Şekle uygun yapılmış eksik ya da açık olmayan bir irade beyanını düzeltmek ya da hatalı bir tasarrufu ortadan kaldırmaktır.⁹⁸ Bir başka ifadeyle tasarrufun ayakta tutulmasına ilişkin yorum ilkesi sadece ölüme bağlı ta-

94. İnan/Ertaş/Albaş, s. 277; Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E. 1990/2-346, K.1990/586, T.21.11.1990, (<http://www.kazanci.com/kho2/ibb/giris.htm>).

95. Oğuzman, s. 171.

96. Köprülü, s. 226; Baygın, s. 574.

97. Öztan, *Miras Hukuku*, s. 199.

98. Dural/Öz, s. 215. .

sarrufun konusunda söz konusu olabilir. Ölümüne bağlı tasarrufun ehliyetsizlik, şekle aykırılık sebebiyle geçersizlik sebeplerinde uygulama alanı bulmaz.⁹⁹

Medeni Kanun'da favor testamenti kuralını düzenleyen bir hüküm yer almamaktadır. Ancak bazı maddelerde örneğin, TMK. m. 504/2, 515/3, 519/2, 577/2 favor testamenti kuralının işlerlik kazanabileceği sonucuna varılabilmektedir.

Medeni Kanunu'nun 504/2'nci maddesine göre tasarrufu yapan kimse kişiyi veya şeyi belirtirken açık bir hataya düşmüşse kendisinin gerçek arzusu kesinlikle tespit edilebilirse hatalı tasarruf bu arzuya göre düzeltilir.

Bu hükme göre mirasbırakan iradede değil de beyanda hata yapmışsa yani doğru olan iradesini dışı yanlış aksettirmişse ve gerçek iradesinin ne olduğu açık olarak anlaşılıyorsa o zaman mirasçılar vasiyetnameyi iptal ettiremeyecekler ve tasarruf vasiyetçinin gerçek iradesine göre yorumlanıp favor testamenti kuralı gereğince mirasbırakanın istediği sonucun doğması temin edilebilecektir.¹⁰⁰

Örneğin mirasbırakan hısımlarını, apartman dairelerini veya otomobillerini birbirine karıştırmışsa onun bu yanlışlığı gerçek iradesi doğrultusunda düzeltilebilecektir. Vasiyetnamesinde mirasbırakan, yeğenim Veli'ye evimi vasiyet ediyorum demiş olsa ve onun bir tek Ali adlı yeğeni varsa, tasarruf beyan hatası sebebiyle iptal edilmeyip gerçek iradesine uygun yorumlanıp geçerli sayılır.

İşte favor testamenti ilkesi ışığında iptalle batırmadan önce yorumla kurtarma kuralı diye özetlenebilen bu kural yalnız beyan hataları bakımından değil aynı zamanda saik hataları bakımından da işletilmelidir.¹⁰¹ Aksoy Dursun'a göre sadece beyan hatasında değil saik hatalarında da bu hükmün uygulanıp uygulanmayacağı ve bunun sınırları önemli bir sorun oluşturmaktadır. Saik hatası ile ifade edilen mirasbırakanı vasiyetnameyi yapmaya iten düşüncede yanılmasıdır. Örneğin, mirasbırakan vasiyetnamesini eşini hamile zannederek düzenlemiş buna göre tasarruflar yapmıştır. Aslında eşi hamile değildir. Bu gibi durumlarda saik hatasından dolayı ölümüne bağlı tasarruf iptal edilir. Ancak saik hatasına rağmen bu vasiyetnamenin kurtarılabilmesi mümkün olabilecek midir? Bu soruya olumlu yanıt vermek için şu sorunun cevabının araştırılması gerekir. Mirasbırakan eşinin hamile olmadığını bilseydi yine de aynı şekilde mi bir tasarrufta bulunurdu? Bu soru bizi farazi iradenin araştırılmasına yöneltmektedir. Farazi irade için gerekli olan şart ve koşullara göre bir yorum yapılması burada vasiyetnamenin yorumunda önem taşıyacaktır.¹⁰²

99. Antalya, s. 251; İnan/Ertas/Albaş, s. 279.

100. Dural/Öz, s. 215.

101. Serozan/Engin, s. 343.

102. Aksoy Dursun, s. 313.

Ölüme bağlı tasarrufların tahvil yoluyla ayakta tutulması da favor testamenti ilkesinin bir sonucudur. Bunun dayanağı olarak, tüzel kişiliği bulunmayan bir topluluğa belli bir amaç için yapılan kazandırmaları o topluluk içindeki kişiler mirasbırakan tarafından belirlenen amacı gerçekleştirmek kaydıyla birlikte edinmiş olurlar; amacın bu yolla gerçekleşmesine olanak yoksa yapılan kazandırma vakıf kurma sayılır diyen Medeni Kanun'un 577/2'nci maddesi gösterilmektedir.¹⁰³

Hukukumuzda ortak vasiyetname geçerli değildir. Fakat taraflar resmi biçimde birlikte ortak vasiyetname yapmışlarsa bunu aynı şekil şartına sahip miras sözleşmesine tahvil ederek geçerli sayılması mümkün olabilecek midir? Açıkçası vasiyetnameden tek taraflı rücu edilebilirlik sebebiyle tarafların miras sözleşmesi yapma iradesi yoksa buna imkan tanımak doğru olmaz.¹⁰⁴ Fakat Yargıtay'ın aksi yönde bir kararı vardır.¹⁰⁵

Yargıtay'a göre de vasiyetnamenin yorumunda öncelikli olarak vasiyetnameyi ayakta tutmanın amaç olması gerektiği vurgulanmıştır.¹⁰⁶

d. Kanuni Mirasçılar Lehine Yorum

Vasiyetname yorumlanırken herhangi bir tereddüt oluşursa ve aksi kararlaştırılmamışsa mirasbırakanın kanuni intikal hükümlerinin uygulanmasını arzu ettiği onlarla bağlı kalmak istediği karine olarak kabul edilir.¹⁰⁷ Medeni Kanunu'nun 560/2 ve 647/3 maddeleri bu kurala dayanak teşkil etmektedir. Medeni Kanunu'nun 560/2'ye göre yasal mirasçılarının pay-

103. Öztan, *Miras Hukuku*, s. 200, Oğuzman, s. 173.

104. İnan/Ertas/Albaş, s. 280.

105. Davacıların murisleri Hasan ilke Ayşe'nin yaptıkları tasarruf resmi şekle uygundur. Ortak mal üzerinde ortak tasarruf olup birbirine muayyen maldaki pay vasiyeti suretiyle oluşan bir mal vasiyet mukavelesi niteliğini taşımaktadır. Sözü edilen tasarruf miras mukavelesi olarak geçerlidir. Tarafların birinin ölümünden sonra diğerinin şartlar oluşmadan tek taraflı feshi hüküm ifade etmez (Yargıtay 2.HD,T. 2.3.1990, YKD. 1990, S.9, s. 1296).

106. '....Noterlikçe düzenlenen vasiyetnamede vasiyete konu 209m yüzölçümündeki taşınmazın parsel numarası 636 olarak yazılıdır.Oysaki 636 parsel 1991 yılından beri Ali Rıza G. ve İsmail G. adına kayıtlı olup yüzölçümü de 482m'dir.Yapılan keşif ve dinlene tanık beyanlarından vasiyete konu 209m yüzölçümündeki bahçeli evin muris adına kayıtlı 894 parsel olduğu vasiyetnamede sadece parsel numarasının 636 yazıldığı köy mevkii cinsi ve miktarının aynı olduğu anlaşılmaktadır.Vasiyetnamenin yorumunda murisin iradesini ayakta tutacak bir yol izlenmelidir.(HGK, T.7.6.1996, 738/309 ve Yargıtay 2.HD 10.052001 tarih ve 5921/7312 sayılı kararı) (<http://www.kazanci.com/kho2/ibb/giris.htm>)

'....vasiyete konu taşınmaz malda muris paydaştır.Vasiyetnamesinde 4000 metre kare hissesinden 2000 metre karelik kısmı Süreyya T'ye vasiyet ediyorum demiştir.Vasiyetnamenin yorumunda murisin iradesini ayakta tutacak bir yol izlenmelidir.(HGK, T.07.06.1996,738/309 sayılı Yargıtay 2.HD, T.10.05.2001, 5921/7312 sayılı kararları). Muris vasiyetinde 4000 metre kare hissemenden 2000 metre karesi demek suretiyle hissesinin yarısını davacıya vasiyet etmiştir.Bu sebeple murisin yarı hissesinin iptali ile davacı adına karar verilmesi gerekirken kararda yazılı düşüncelerle davanın reddi doğru görülmemiştir. (<http://www.kazanci.com/kho2/ibb/giris.htm>)

107. İnan/Ertas/Albaş, s. 280; Baygın, s. 588; Dural/Öz, s. 216; Oğuzman, s. 173.

larına ilişkin olarak tasarrufta yer alan kurallar mirasbırakanın arzusunun başka türlü olduğu tasarruftan anlaşılmadıkça sadece paylaşırma kuralları sayılır. Medeni Kanun'un 647/3 ise, bir ölüme bağlı tasarruf ile, terekede bulunan bir malın mirasçılardan birine tahsisi öngörülmüşse bunun paylaşırma kuralı sayılacağını öngörür, meğer ki mirasbırakanın iradesi bunun paylaşırma kuralı değil de bir vasiyet olarak yapıldığı şeklinde yorumlansın.

Kanuni mirasçılar lehine yoruma örnek olarak, mirasbırakanın çocuklarından sözedilen bir vasiyetname yapmışsa çocuklardan birinin ölmüş olması halinde onun çocuğunun da çocuk kavramına dahil olacağı şeklinde yorum yapılabilir.¹⁰⁸

Kanuni mirasçılar lehine yorum yapılması kuralı Serozan/Engin tarafından eleştirilmektedir. Yazara göre, ikircikli durumda ön vasiyet yerine taksim kuralının öngörüldüğünü varsayan ve burada yer verilen Medeni Kanunu'nun 560/2 ve 647/3 kurallarından da destek alan bu yorum kuralı çoktan aşılmış pek özel tarihsel nedenlere dayanır; günümüzde ne gerçekçi, ne de bağlayıcı sayılabilir.¹⁰⁹

2. VASIYETNAMELERE İLİŞKİN ÖZEL YORUM KURALLARI

Vasiyetnelere ilişkin özel yorum kurallarının her biri, mirasbırakanın aksini istemediği durumlarda belirli bir hukuksal sonucun istendiğini varsayımına dayanmaktadır.¹¹⁰ Vasiyetnelere ilişkin özel yorum kurları bağlamında bazı kanun hükümleri örnek olarak gösterilebilir:¹¹¹

MK. 516/2: Mirasbırakan bir kimseye malvarlığının belli bir oranını bırakmışsa şüphe halinde mirasbırakanın mirasçı ataması söz konusu olur.

MK. 517/3: Bırakılan mal terekede bulunmadığı takdirde tasarruftan aksi anlaşılmıyorsa ölüme bağlı tasarrufu yerine getirmekle yükümlü olanlar borçtan kurtulur.

MK. 519/3: Yasal veya atanmış mirasçı mirası ret etmiş olsa da lehine yapılmış bir tasarrufun yerine getirilmesini isteyebilir.

MK. 544: Mirasbırakan önceki vasiyetnameyi ortadan kaldırmaksızın yeni bir vasiyetname yapmışsa ikinci vasiyetname birinciyi tamamlamıyorsa birinci vasiyetnameden döndüğü kabul edilir.

MK. 647: Ölüme bağlı tasarruftan aksi anlaşılmıyorsa mirasbırakanın tereke malını mirasçıya özgülemesi vasiyet olmayıp sadece paylaşırma kuralı sayılır.

Ayrıca Medeni Kanun'un, 504/2; 512/3, c.1; 515/3; 551/2; 558/2, 3; 557/2'de yorum kurallarına örnek olarak verilebilir.

108. Öztan, *Miras Hukuku*, s. 211.

109. Serozan/Engin, s. 356.

110. Serozan/Engin, s. 351.

111. Öztan, *Miras Hukuku*, s. 212.

II. MİRAS SÖZLEŞMESİNİN YORUMU

A. GENEL OLARAK

Miras sözleşmesi vasiyetnamenin aksine mirasbırakanın son arzusunu içeren bir hukuki işlem olmayıp, mirasbırakanla karşı tarafın birbirine uygun kabulü gereken irade beyanları ile meydana gelen iki taraflı bir hukuki işlem, bir sözleşmedir.¹¹² Bu sebeple miras sözleşmelerinin yorumunda irade veya irade beyanı prensibine göre bir yorumdan çok mirasbırakanın irade beyanına karşı tarafın yani muhatabın dürüstlük kuralları gereğince vereceği anlamı dikkate alan güven prensibi ilkeleri ile yapılan bir yorum esas alınmalıdır.¹¹³ Bu bakımdan vasiyetnamenin yorumuna ilişkin kurallar ancak güven prensibine göre yorumu ihlal etmedikleri ölçüde miras sözleşmesinin yorumuna da uygulanabilir.¹¹⁴

B. MİRAS SÖZLEŞMESİNİN YORUMUNDA İLERİ SÜRÜLEN GÖRÜŞLER

Daha önceden de belirttiğimiz gibi miras sözleşmesinde mirasbırakan ve karşı tarafın bulunması vasiyetnamenin yorumunda uygulanan kuralları güven prensibinin ilkelerine göre değiştirmeyi, yumuşatmayı, zorunlu kılmaktadır.¹¹⁵

Miras sözleşmesinin yorumunda güven prensibi esas alınmakla birlikte diğer yorum kurallarının da uygulanabileceği belirtilmiştir.¹¹⁶

Miras sözleşmesinin yorumunda ancak metin içinde yer alan bir irade beyanının anlamı açıklanabilir. Miras sözleşmesinin metninde hiçbir dayanağı bulunmayan bir irade yorum yoluyla miras sözleşmesine sokulamaz.

Dış unsuların yardımıyla yorum güven prensibi ile bağdaştığı yani dürüstlük kuralı uyarınca karşı tarafın bu anlamı vermesi gerektiği ölçüde miras sözleşmesinde de uygulanabilir.

Vasiyetnamenin geçerli olarak korunması nasıl mirasbırakanın arzusuna, iradesine uygun ise miras sözleşmesinin de mirasbırakanın ve muhatabın çıkarları dikkate alınarak geçerli olarak korunması tarafların menfaatine uygun düşer.¹¹⁷ Bir başka ifadeyle, miras sözleşmelerinde de ölüme bağlı tasarrufları ayakta tutma ilkesi geçerli olur (Favor pacta successoralis).

112. İnan/Ertas/Albaş, s. 282.

113. Dural/Öz, s. 217; İnan/Ertas/Albaş, s. 282; Antalya, s. 252.

114. Dural/Öz, s. 217.

115. İnan/Ertas/Albaş, s. 282

116. Antalya, s. 253.

117. İnan/Ertas/Albaş, s. 282.

Yasal mirasçılığa ilişkin hükümlerinin uygulanması kuralı miras sözleşmesinin yapısına en çok uyan yorum kurallarından biridir.¹¹⁸ Bu bağlamda taraflar aksini kararlaştırmamışlarsa aralarındaki miras hukuku ilişkilerine yasal mirasçılık hükümleri uygulanabilecektir.

Miras sözleşmesinin yapıldığı andan sonra maddi veya hukuki durumda meydana gelen bir değişiklik miras sözleşmesinin taraflarının bu hukuki işlem ile elde etmek istedikleri ortak amaçlara uygun ise dikkate alınabilecek, aksi halde değişiklik dikkate alınmayacaktır.¹¹⁹

C. KARŞI TARAF LEHİNE YAPILAN SÖZLEŞMENİN YORUMU

Karşı taraf lehine yapılan miras sözleşmesinde korunması gereken bir muhatap vardır. Miras sözleşmesi ile ölüme bağlı tasarrufta bulunan kişinin beyanı kendi iradesini yeteri kadar açıklıkla ifade etmiyorsa ya da muhatap bu beyanı başka türlü anlamışsa sözü edilen beyanın yorumunda kural olarak güven prensibine başvurulmalıdır.¹²⁰ Yani bu durumda, iki taraflı bir hukuki işlem niteliğinde olan miras sözleşmelerinin yorumunda bunların yapılarına uygun düştüğü ölçüde güven prensibi esas alınmalı ve açıklanan irade beyanı karşı tarafın bildiği ve bilmesi gereken bütün durum ve şartları dikkate alarak söz konusu beyana dürüstlük kuralları ışığında vermesi gereken anlama göre yorumlanmalıdır.

D. ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN LEHİNE YAPILAN MİRAS SÖZLEŞMESİNİN YORUMU

Miras sözleşmesi yapılırken taraflar yararlanan olarak bir üçüncü kişiyi de belirleyebilirler. Bu takdirde üçüncü kişi ölüme bağlı tasarrufta hak sahibi olmaksızın bekleme durumu kazanır.¹²¹ Çünkü üçüncü kişi mirasbırakanın sağlığında hiçbir hakka sahip değildir. Miras sözleşmesinin tarafları üçüncü kişinin rızası olmaksızın sözleşmeyi sona erdirmeye sözleşmesi düzenleyebilirler.¹²² Mirasbırakan ile sözleşmenin karşı tarafı yararlanan üçüncü kişinin rızası olmaksızın bekleme durumunu sona erdirebilirler.

Üçüncü kişi lehine yapılan miras sözleşmelerinde üçüncü kişinin bu sözleşme sonucunda hak sahibi olmaksızın sadece bir bekleme durumu kazanmış olması ve miras sözleşmesinin taraflarının üçüncü kişinin rızası olmaksızın sözleşmeyi sona erdirmeye hak-

118. İnan/Ertas/Albaş, s. 283.

119. İnan/Ertas/Albaş, s. 283.

120. Baygın, s. 571.

121. Antalya, s. 151.

122. Antalya, s. 151.

kına sahip olmaları sebebiyle üçüncü kişi lehine yapılan sözleşmeler bağlamında korunması gereken bir muhatap söz konusu değildir. Bu bakımdan güven prensibine başvurmaya ihtiyaç bulunmamaktadır. Bu bağlamda değerlendirildiğinde burada mirasbırakanın iradesini esas alan irade prensibinin uygulanması yerinde olacaktır.

SONUÇ

Ölüme bağlı tasarruflar özellikleri gereği bunları yapanın ölümünden sonra hüküm doğuran hukuki işlemler oldukları için yorum ölüme bağlı tasarruflarda özel bir önem taşımaktadır. Ayrıca çoğu zaman ölüme bağlı tasarrufun yapıldığı zaman ile yorumlandığı zaman arasında çok uzun bir süre geçmektedir. Bu da ister istemez söz konusu ölüme bağlı tasarrufu yapanın bu tasarruf ile ne ifade etmek istediğinin tespitine ilişkin sorunların doğmasına yol açmaktadır.

Yorumda dayanılan prensipler bağlamında irade, beyan ve güven prensibi öne çıkmaktadır. İrade prensibinde yorum kişinin iç iradesine göre yapılır. Yani iç irade ile açıklanan irade arasında bir uyumsuzluk varsa birincisi yani kişinin açıklamasının beyanının dayanağı olan iradesi esas alınır. İrade prensibinde iradesini açıklayan kişinin o kavrama hangi anlamı vermek istediği araştırılır.

Vasiyetnameler ile miras sözleşmelerinin yorumu açısından farklılık söz konusudur. Vasiyetnamelerin yorumlanmasında irade prensibi söz konusudur. Bir başka ifadeyle vasiyetname tek tarafın varması gerekli olmayan irade beyanı ile yapıldığı için korunması gereken bir muhatap da yoktur. Güven prensibi ise, irade beyanının dürüstlük kurallarına göre değerlendirilmesini öngörmektedir. Bundan dolayı hukuki işlemde yer alan irade beyanı, durum ve şartlara, teamül kurallarına, konuşulan dil uygulamalarına ve hayat tecrübelerine göre makul ve dürüst bir kimsenin beyana vereceği anlama göre yorumlanır. Bu bağlamda, miras sözleşmelerinin yorumunda irade veya irade beyanı prensibine göre bir yorumdan çok mirasbırakanın irade beyanına karşı tarafın yani muhatabın dürüstlük kuralları gereğince vereceği anlamı dikkate alan güven prensibi ile yapılan yorum esas alınmaktadır.

Vasiyetname ve miras sözleşmesinin yorumu yapılırken yararlanılacak görüşler bağlamında da farklılıklar yer almaktadır.

Yorum için vasiyetçinin şekle uygun bir irade açıklamasının varlığı şarttır. Bu irade beyanı yoksa ya da yapılmış olan beyan şekle uygun değilse yorum yoluyla bunları vasiyetnameye dahil edemeyiz. Ancak yorum için şekle uygun irade beyanının varlığı

şartından mirasbırakanın her irade beyanının yorumlanacağı sonucu çıkartılmamalıdır. Yorumun amacı gerçek iradeyi tespit etmek olduğundan, anlamı açık ve vasiyetçinin iradesine uygun beyanlara yorum yoluyla farklı anlamlar verilemez. Bu bakımdan vasiyetçinin sadece muğlak eksik ya da gizli beyanları yoruma tabi tutulabilir

Miras sözleşmesinin yorumunda ise, irade beyanı prensibine göre bir yorumdan çok mirasbırakanın irade beyanına karşı tarafın yani muhatabın dürüstlük kuralları gereğince vereceği anlamı dikkate alan güven prensibi ilkeleri ile yapılan bir yorum esas alınmalıdır. Bu bakımdan vasiyetnamenin yorumuna ilişkin kurallar ancak güven prensibine göre yorumu ihlal etmedikleri ölçüde miras sözleşmesinin yorumuna da uygulanabilir.

Sonuç olarak ölüme bağlı tasarrufların yorumu Miras Hukuku bağlamında önemli bir yere sahiptir. Yerine getirmiş olduğu görev hem mirasbırakan hem de mirasçılar bakımından etki doğurmaktadır. Bu sebeple ölüme bağlı tasarrufun yorumu yapılırken bu prensip ve ilkeler doğru bir şekilde yorumlanarak ölüme bağlı tasarruf aydınlatılmalıdır. Bu bağlamda yorum kuralları bize ışık olacaktır.

KAYNAKÇA

- Aksoy Dursun, Sanem: “ Ölüme Bağlı Tasarrufların Yorumuna Dair Bazı Düşünceler” *İÜHFMC*. LXVI, S.2, s. 311-326, 2008
- Ayiter, Nurşin/ Kılıçoğlu, Ahmet M.: *Miras Hukuku*, Ankara 1993.
- Ayiter, Nuşin: *Miras Hukuku*, Ankara 1974.
- Baygın, Cem: “Ölüme Bağlı Tasarruflarda Yorum”, *AÜHFD*, C.IV, S.1-2, 2000
- Dural, Musatafa/ Öz, Turgut: *Miras Hukuku*, İstanbul 2011.
- Dural, Mustafa: *İsviçre, Alman ve Avusturya Hukuklarıyla Karşılaştırmalı Olarak Miras Sözleşmeleri*, İstanbul 1980.
- Eren, Fikret: *Borçlar Hukuku*, İstanbul 1994.
- Ergüne, Mehmet Serkan: *Vasiyetnamenin Yorumu*, İstanbul 2011.
- İnan Ali Naim/ Ertaş Şeref / Ablaş Hakan: *Miras Hukuku*, Ankara 2006.
- İnan, Ali Naim/ Ertaş, Şeref: *Türk Medeni Hukuku Miras Hukuku*, İstanbul 2000.
- İmre, Zahit/ Erman, Hasan: *Miras Hukuku*, İstanbul 2006.
- Kılıçoğlu, Ahmet M.: *Borçlar Hukuku (Genel Hükümler)*, Ankara 2012.
- Kılıçoğlu, Ahmet M.: *Miras Hukuku*, Ankara 2006.
- Kocayusufpaşa, Necip: *Miras Hukuku*, İstanbul 1978.
- Köprülü, Bülent: *Miras Hukuku Dersleri*, İstanbul 1985.
- Kreiczer-Levy, Shelly: “Inheritance legal Sytems and The Intergeneratioanl Bond, Real Property”, *Trust & Estate Law Journal*, Winter, 2012.
- Oğuzman, Kemal/ Öz, Turgut: *Borçlar Hukuku (Genel Hükümler)*, C.I, İstanbul 2011.
- Oğuzman, Kemal: *Miras Hukuku Dersleri*, İstanbul 1978.
- Özüğür, Ali İhsan: *Medeni Yasadan Önce ve Sonra Türk Miras Hukuku*, Ankara 2001.

- Öztañ, Bilge: *Miras Hukuku*, Ankara 2012.
 Öztañ, Bilge: *Miras Hukuku*, Ankara 2008.
 Öztañ, Bilge: *Medeni Hukuk*, Ankara 2006.
 Öztrak, İlhan: *Miras Hukuku*, Ankara 1976.
 Serozan, Rona/ Engin, Baki İlkay: *Miras Hukuku*, Ankara 2012.
 Serozan, Rona: *Medeni Hukuk*, İstanbul 2004.
 Spring, Eileen: *Law, Land & Family: "Aristocratic Inheritance in England 1300 to 1800"*, University of North Carolina Press, 1993.
 Zevkliler, Aydın: *Yeni Medeni Kanuna Göre Medeni Hukuk*, Ankara 2005.

KISALTMALAR

ABD	: Ankara Barosu Dergisi
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
bkz	: bakınız
C.	: Cilt
DEÜHFD	: Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
E.	: Esas
HD	: Hukuk Dairesi
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HUMK	: 1086 Sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
K.	: Karar
m.	: Madde
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
T.	: Tarih
TBBD	: Türkiye Barolar Birliği Dergisi
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
TMK	: Türk Medeni Kanunu
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
vd.	: ve devamı
Yarg.	: Yargıtay

